

MINISTERUL SĂNĂTĂȚII AL REPUBLICII MOLDOVA

ORDIN
mun. Chișinău

21 martie 2025

Nr. 276

**Cu privire la implementarea Hotărârii Guvernului nr. 697/2023
cu privire la aprobarea Programului național pentru
supravegherea și combaterea rezistenței la antimicrobiene
pe anii 2023-2027**

În scopul monitorizării și reducerii impactului rezistenței la antimicrobiene asupra sănătății publice, realizării prevederilor Planului de acțiuni aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 697/2023 cu privire la aprobarea Programului național pentru supravegherea și combaterea rezistenței la antimicrobiene pe anii 2023-2027, în temeiul Regulamentului privind organizarea și funcționarea Ministerului Sănătății, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 148/2021,

ORDON:

1. A aproba:

1) Planul de acțiuni privind implementarea Programului Național pentru supravegherea și combaterea rezistenței la antimicrobiene pentru anii 2023-2027 (*în continuare PNRAM*) aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 697/2023 „Cu privire la aprobarea Programului Național pentru supravegherea și combaterea rezistenței la antimicrobiene pe anii 2023-2027” (*în continuare Planul de acțiuni*), conform anexei nr. 1;

2) Metodologia privind monitorizarea, evaluarea și raportarea implementării Programului național pentru supravegherea și combaterea rezistenței la antimicrobiene pe anii 2023-2027, conform anexei nr. 2;

3) Lista instituțiilor medico-sanitare publice, care vor asigura funcționarea laboratorului microbiologic 24/24 ore și 7/7 zile pe săptămână, conform anexei nr. 3;

4) Agenția Națională pentru Sănătate Publică – instituție responsabilă de coordonarea, implementarea și monitorizarea realizării Programului Național pentru supravegherea și combaterea rezistenței la antimicrobiene pe anii 2023-2027.

2. Agenția Națională pentru Sănătate Publică (ANSP) va organiza și asigura:

1) monitorizarea implementării Programului național pentru supravegherea și combaterea rezistenței la antimicrobiene pe anii 2023-2027;

2) supravegherea epidemiologică a rezistenței la antimicrobiene la nivel național;

3) înaintarea propunerilor de politici în domeniul rezistenței la antimicrobiene;

4) dezvoltarea sistemului de supraveghere activă a Infecțiilor asociate asistenței medicale (IAAM) și Rezistenței la antimicrobiene (RAM) la nivel național;

5) realizarea activităților în sistemul național de supraveghere epidemiologică a rezistenței la antimicrobiene în domeniul sănătății umane și schimbului de date la nivel național/regional și internațional (CAESAR, GLASS);

6) fortificarea capacității laboratorului de referință în testarea rezistenței la antimicrobiene;

7) organizarea controlului calității investigațiilor în domeniul rezistenței la antimicrobiene la nivel național în cadrul laboratoarelor incluse în rețeaua de supraveghere epidemiologică a rezistenței la antimicrobiene;

8) elaborarea ghidului de diagnostic a mecanismelor de rezistență la microorganismele incluse în supravegherea rezistenței la antimicrobiene;

9) implementarea eșalonată a standardului EUCAST de testare a rezistenței la antimicrobiene în laboratoarele microbiologice din sectorul uman;

10) actualizarea cadrului normativ în domeniul supravegherii rezistenței antimicrobiene și a consumului de antimicrobiene, în conformitate cu recomandările internaționale;

11) măsuri de alfabetizare a populației privind consumul rațional de antimicrobiene și prevenirea RAM;

12) elaborarea sistemului internațional de supraveghere epidemiologică a RAM și consumului de antimicrobiene;

13) asigurarea procurării de consumabile pentru laboratoarele ANSP în scopul asigurării supravegherii epidemiologice a RAM;

14) realizarea vizitelor de supervizare și suport a instituțiilor medico-sanitare indiferent de formă juridică, incluse în sistemul de supraveghere epidemiologică și de laborator a RAM;

15) întocmirea rapoartelor anuale de monitorizare generalizate cu privire la progrese în realizarea Planului de acțiuni pentru implementarea PNRAM;

16) prezentarea în adresa Direcției politice în domeniul sănătății publice și urgențe în sănătatea publică a raportului anual generalizat de monitorizare, privind implementarea PNRAM, până la data de 1 martie pentru anul precedent.

3. Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Centrul de Excelență în Medicină și Farmacie „Raisa Pacalo” și Colegiile de Medicină vor asigura:

1) Instruirea cadrelor medicale în domeniul RAM și consumului de antimicrobiene;

2) actualizarea programelor de studii conform PNRAM;

3) participarea în cadrul grupurilor de experți pentru elaborarea și actualizarea cadrului normativ în domeniul RAM;

4) organizarea de conferințe, ateliere de lucru, mese rotunde în domeniul RAM;

5) prezentarea în adresa Agenției Naționale pentru Sănătate Publică, a informației privind realizarea PNRAM, până la data de 1 februarie pentru anul precedent.

4. Conducătorii instituțiilor medico-sanitare, indiferent de tipul de proprietate și forma de organizare juridică vor asigura:

- 1) Implementarea prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 697/2023 cu privire la aprobarea Programului național pentru supravegherea și combaterea rezistenței la antimicrobiene pe anii 2023-2027;
- 2) dotarea laboratoarelor cu utilaj și consumabile pentru diagnosticul etiologic al microorganismelor și rezistența antimicrobiană;
- 3) instruirea personalului medical de laborator microbiologic cu privire la identificarea agenților microbieni și rezistenței antimicrobiene, inclusiv, supravegherea RAM;
- 4) monitorizarea și raportarea consumului de antimicrobiene în instituțiile medico-sanitare;
- 5) suportul pentru buna desfășurare a vizitelor de supervizare cu prezentarea datelor și documentelor solicitate de către specialiștii din cadrul Agenției Naționale pentru Sănătate Publică;
- 6) prezentarea în adresa Agenției Naționale pentru Sănătate Publică a raportul privind realizarea Planului de acțiuni privind implementarea PNRAM, până la data de 1 februarie pentru anul precedent.

5. Conducătorii instituțiilor medico-sanitare publice nominalizate în anexa nr. 3 vor asigura implementarea funcționării laboratorului microbiologic 24/24 ore și 7/7 zile pe săptămână.

6. Controlul executării ordinului dat se atribuie secretarilor de stat.

Ministru

Ala NEMERENCO

1.2 Eficientizarea mecanismelor de coordonare, comunicare și colaborare intersectorială și pledoarie pentru sporirea vigilenței și a măsurilor de combatere a rezistenței la antimicrobiene	1.2.1. Instituirea Consiliului național intersectorial de coordonare a activităților de supraveghere și combatere a rezistenței antimicrobiene, cu aprobarea regulamentului de activitate 1.2.2. Instituirea comitetelor tehnice (grupuri de lucru) sectoriale (departamentale) de coordonare a activităților de supraveghere și combatere a rezistenței antimicrobiene 1.2.3. Instruirea reprezentanților autorităților vizate și ai instituțiilor subordonate privind supravegherea și combaterea rezistenței la antimicrobiene 1.2.4. Realizarea activităților de supraveghere și combatere a rezistenței la antimicrobiene la nivel intrasectorial (sănătate umană și animală și mediu) 1.2.5. Dezvoltarea unui modul de schimb de date, informații și bune practici între autoritățile vizate la nivel național	Trimestrul III-IV 2025	MS AMDM ANSP	OMS USMF	Ateliere de instruire (ateliere de lucru, mese rotunde etc.) realizate anual; număr de persoane instruite anual Ordine de constituire a comitetelor tehnice aprobate; regulamente de activitate aprobate; număr de ședințe organizate și decizii emise Ordin de constituire a Consiliului aprobat; regulament de activitate aprobat; număr de ședințe organizate și decizii emise Raportare de Supraveghere Modul de schimb de date integrat în Sistemul informațional de supraveghere a bolilor transmisibile și evenimentelor de sănătate publică
---	--	------------------------	--------------------	-------------	--

	include în supravegherea rezistenței la antimicrobiene 1.3.7. Fortificarea capacităților resurselor umane în diagnosticarea și supravegherea rezistenței la antimicrobiene în contextul implementării „One Health” 1.3.8. Asigurarea implementării eșalonate a standardului EUCAST de testare a rezistenței la antimicrobiene în toate laboratoarele microbiologice din sectorul uman	2025 2025-2027			elaborate; număr de ateliere de instruire organizate; număr de persoane instruite Număr de laboratoare care au implementat standardul EUCAST; număr de ateliere de instruire; număr de persoane instruite
1.4. Consolidarea capacităților naționale în domeniul supravegherii și controlului bolilor infecțioase, al prevenirii și controlului infecțiilor asociate asistenței medicale, prin intervenții bazate pe dovezi	1.4.1. Transpunerea ghidurilor internaționale în domeniul supravegherii IAAM și al consumului de antimicrobiene 1.4.2. Fortificarea capacităților de supraveghere epidemiologică și de laborator a IAAM și a rezistenței la antimicrobiene în instituțiile medico-sanitare publice 1.4.3. Sporirea performanței laboratoarelor microbiologie privind diagnosticul etiologic al IAAM și rezistența la antimicrobiene 1.4.4. Sporirea capacităților specialiștilor din domeniul microbiologic cu privire la identificarea agenților microbieni 1.4.5. Sporirea capacităților specialiștilor din domeniul supravegherii epidemiologice a	2027 2025 2025 2025-2027 2025	MS ANSP IMSP Compania Națională de Asigurări în Medicină	OMS USMF Laboratoare dotate pentru diagnosticul etiologic al IAAM și rezistenței antimicrobiene	Ghiduri elaborate și aprobate Program de prevenire și control al IAAM implementat în instituțiile medico-sanitare publice; număr de instruirii anual Laboratoare dotate pentru diagnosticul etiologic al IAAM și rezistenței antimicrobiene Număr de ateliere organizate; număr de personal medical de laborator instruit Programe și curricula actualizate și personal

	IAAM și a rezistenței la antimicrobiene 1.4.6. Asigurarea instituțiilor medico-sanitare publice cu echipamente pentru asigurarea, prevenirea și controlul infecțiilor				instruit Dispoziție a Ministerului Sănătății aprobată; număr de instituții medico sanitare publice dotate cu echipament
1.5. Consolidarea capacităților naționale privind prevenirea și controlul infecțiilor în domeniul veterinar și agricol privind rezistența antimicrobiană	1.5. 1. Acreditarea metodelor de laborator privind determinarea sensibilității tulpinilor la antimicrobiene, privind detecția reziduurilor de antimicrobiene în produse alimentare de origine animală și privind detecția antimicrobienelor în apa destinată adăpării și hranei pentru animale din unitățile de creștere.	2025	ANSP		Metode de laborator implementate
Obiectivul general 2. Creșterea gradului de conștientizare privind rezistența la antimicrobiene a populației generale și a profesioniștilor din sănătatea umană și animală până în anul 2027					
2.1. Dezvoltarea programelor informativ-explicative, orientate către populația generală și populația din grupurile vulnerabile	2.1.1. Studii științifice pentru evaluarea nivelului de cunoștințe al diferitelor grupuri de populație privind consumul de antimicrobiene 2.1.2. Elaborarea și difuzarea materialelor informative pentru conștientizarea populației privind consumul rațional de antimicrobiene și la rezistența la antimicrobiene 2.1.3. Studiu de evaluare a cunoștințelor, atitudinilor și practicilor populației cu privire la consumul de antimicrobiene și la	2025-2027 2025 2026	MS ANSP AMDMD	OMS	Studiu efectuat; raport elaborat Materiale informative elaborate și difuzate Studiu efectuat, cu prezentarea raportului către Ministerul Sănătății

rezistența la antimicrobiene						
2.2. Integrarea domeniului rezistenței la antimicrobiene în programele de fortificare profesională, în sectorul sănătății umane	2.2.1. Reevaluarea programelor și curricula de instruire intersectorială, cu integrarea domeniului rezistenței la antimicrobiene 2.2.2. Activități de pregătire și instruire a resurselor umane în domeniul rezistenței antimicrobiene	2027	MS	USMF N u Centrul de exelență în medicină și farmacie „Raisa Pocalo”	Programe și curricula reevaluate Număr de instruiiri	
2.3. Realizarea cercetărilor, inclusiv a celor aplicative, pentru dezvoltarea și evaluarea intervențiilor multisectoriale în domeniul rezistenței la antimicrobiene	2.3.1. Elaborarea și realizarea programelor de cercetare intersectoriale (uman și veterinar), pentru abordarea aspectelor comune între diferite domenii privind problema rezistenței la antimicrobiene. 2.3.2. Activități de identificare a partenerilor internaționali pentru proiecte de cercjetare în domeniul rezistenței antimicrobiene.	2027 2025-2027	MS ANSP	USMF	Programe elaborate și realizate Proiecte elaborate și aplicate pentru finanțare internațională	
Obiectivul general 3. Consolidarea mecanismelor de introducere pe piață, de prescriere și eliberare a preparatelor antimicrobiene în sectorul uman, veterinar și agricol în conformitate cu standardele naționale și internaționale, pentru prevenirea și controlul rezistenței la antimicrobiene până în anul 2027						
3.1. Fortificarea procedurilor de autorizare privind plasarea pe piață și monitorizarea consumului de antimicrobiene de uz uman și veterinar, precum și a procedurilor de achiziționare centralizată a antimicrobienelor de uz uman	3.1.1. Stabilirea standardelor și a cerințelor unice în domeniul autorizării fabricării, importului și plasării pe piață a medicamentelor 3.1.3. Elaborarea și implementarea procedurilor unice/comune pentru monitorizarea consumului de antimicrobiene în sectorul uman 3.1.4. Fortificarea capacităților	2026 2025 2026	MS AMD		Număr de documente normative aprobate Procedura elaborată si aprobată Număr de programe de instruire aprobate: număr	

	autorității naționale responsabile de monitorizarea plasării pe piață și a consumului de antimicrobiene în sectorul uman 3.1.5. Elaborarea criteriilor de reactualizare a listelor de antimicrobiene supuse achiziționării centralizate în baza rezultatelor de laborator 3.1.6. Revizuirea periodică a listei de antimicrobiene compensate, pentru încurajarea potențialilor consumatori de a consulta medicul 3.1.7. Actualizarea Regulamentului cu privire la monitorizarea restricțiilor privind publicitatea și marketingul antimicrobienelor 3.1.8. Fortificarea capacităților de monitorizare a implementării restricțiilor privind publicitatea și marketingul antimicrobienelor	2026 2026 2025 2026			de persoane instruite Set de criterii aprobate periodic (2-5 ani) Liste revizuite periodic (2-5 ani) Regulament aprobat Număr de programe aprobate anual
3.2. Monitorizarea circulației pe piață a antimicrobienelor destinate consumului în domeniul uman, veterinar și agricol și a microorganismelor rezistente circulante la om, animale și în produsele alimentare de origine animală și furaje, în special a celor comune omului	3.2.3. Instituirea grupului de lucru pentru elaborarea conceptului sistemului de monitorizare și raportare a rețetelor prescripse versus preparate eliberate nominal și cantitativ 3.2.4. Elaborarea mecanismelor de prescripție și ajustare a listelor de antimicrobiene în baza rezultatelor investigațiilor microbiologice 3.2.5. Fortificarea capacităților de monitorizare a prescripției	2025 2025 2026	MS MAIA ANSA AMDm	USMF	Concept elaborat Mecanisme de prescripție elaborate și implementate anual Mecanisme de monitorizare elaborate și implementate

	antimicrobienele în baza rezultatelor investigațiilor microbiologice				
3.3. Dezvoltarea și promovarea programelor de monitorizare a consumului de antimicrobiene, inclusiv la nivel de instituții medicale, pentru prescrierea rațională a antimicrobienelelor	3.3.1. Implementarea programelor de monitorizare (engl. stewardship) a consumului la nivel de instituție, pentru prescrierea rațională a Antimicrobienelelor. 3.3.2. Monitorizarea și raportarea consumului de antimicrobiene în instituțiile medico-sanitare publice 3.3.3. Desemnarea persoanei responsabile de consumul rațional de antimicrobiene în instituțiile medico-sanitare publice	2025-2026 2025-2026 2025-2026	MS ANSP IMSP	OMS	Ateliere de instruire a persoanelor responsabile din instituțiile medico-sanitare publice cu privire la programul de stewardship; numărul de instituții medico sanitare publice care au implementat programe de Stewardship Raport privind prevalența consumului de antimicrobiene elaborat Număr de spitale cu responsabil desemnat Program de monitorizare a utilizării raționale a antimicrobienelelor în instituțiile medico-sanitare publice, a consumului de antimicrobiene.

**Metodologia privind monitorizarea, evaluarea și raportarea implementării
Programului național pentru supravegherea și combaterea rezistenței la antimicrobiene pe
anii 2023-2027**

1. Procesul de monitorizare a implementării Programului național pentru supravegherea și combaterea rezistenței antimicrobiene în Republica Moldova pe anii 2023-2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 697/2023 (în continuare – Program) și al Planului de acțiuni aferent implementării acestuia (în continuare - Planul de acțiuni) se realizează de către ANSP.

2. În cadrul procesului de monitorizare, persoanele responsabile din cadrul instituțiilor implementatoare, vor asigura furnizarea tuturor informațiilor necesare/relevante către Centrele de Sănătate Publică (în continuare - CSP) teritoriale din cadrul ANSP și prezentarea rapoartelor instituției, conform exemplului din punctul 10., privind gradul de implementare a Planului de acțiuni.

3. CSP teritoriale din cadrul ANSP colectează, stochează și sintetizează informația prezentată de instituțiile implementatoare și elaborează proiectele rapoartelor anuale privind implementarea acțiunilor prevăzute în Planul de acțiuni.

4. În cazul în care, cu privire la aceeași acțiune, de la instituții diferite se recepționează informații neconcordante, CSP teritoriale din cadrul ANSP comunică cu toate instituțiile implicate în implementarea acțiunii, cu scopul de a stabili informația finală care urmează a fi introdusă în raportul de monitorizare.

5. În vederea asigurării unui stil unitar, CSP teritoriale din cadrul ANSP este în drept să redacteze informația recepționată care urmează a fi inclusă în rapoartele de monitorizare, păstrând sensul primar al acesteia.

6. Informația colectată de către CSP teritoriale din cadrul ANSP este clasificată în funcție de natura sursei de la care este recepționată, după cum urmează:

- 1) informație din surse primare - informația cu privire la implementarea acțiunilor din Planul de acțiuni prezentată de către instituțiile implementatoare;
- 2) informație din surse secundare - informația colectată de către CSP teritoriale din cadrul ANSP pe parcursul activității de monitorizare prin intermediul dialogului cu reprezentanții partenerilor de dezvoltare, societății civile, altor entități;
- 3) informațiile generalizate, conform exemplului din punctul 10., se transmit către ANSP.

7. ANSP evaluează anual rapoartele de monitorizare privind implementarea PN pentru supravegherea și combaterea rezistenței antimicrobiene și a Planului de acțiuni și își expune poziția vis-a-vis de acestea, formulând propuneri, recomandări și concluzii, conform exemplului din punctul 10.

8. În cazul în care ANSP depistează discrepanțe între informația prezentată de către instituțiile implementatoare și rezultatele reale ale implementării acțiunilor, acesta este în drept de a solicita instituțiilor responsabile prezentarea informației suplimentare cu argumentările de rigoare.

9. Ministerul Sănătății de comun cu ANSP va asigura suportul necesar pentru implementarea acțiunilor de către o instituție implicată în procesul de implementare sau pentru depășirea blocajelor la realizarea unor acțiuni ce implică mai multe instituții.

10. Procesul de raportare se va efectua după exemplul de mai jos:

Introducere

Includerea informațiilor prezentate pe scurt: - domeniile de competență ale instituției, ce derivă din statutul aprobat al acesteia, fie din Regulamentul de organizare și funcționare oficial aprobat; - contextul instituțional al elaborării raportului; - condițiile care au dus la elaborarea raportului; - structura și logica documentului; - informații cu privire la personalului implicat (numărul funcțiilor vacante) în realizarea PN pentru supravegherea și combaterea rezistenței antimicrobiene, Planurilor teritoriale - sursele de finanțare/mijloacele financiare alocate – 2 pagini.

Nr. d/o	Acțiunile întreprinse pentru realizarea obiectivelor	Termen de realizare	Instituții responsabile de implementare	Costuri	Activități și indicatori realizați
1	2	3	4	5	6
Obiectiv general:					
1.1 Obiectiv specific:					
1.1.1.					

Notă:

Cerințe ce urmează a fi respectate la îndeplinirea tabelului:

- 1) în coloana 1: se indică numărul obiectivului specific conform Planului de acțiuni;
- 2) în coloana 2: se indică numărul și denumirea acțiunii raportate conform Planului de acțiuni;
- 3) în coloana 3: se indică termenul prevăzut de Planul de acțiuni pentru implementarea acțiunii raportate;
- 4) în coloana 4: se transpun din Planul de acțiuni instituțiile responsabile pentru acțiunea raportată;
- 5) în coloana 5: pentru acțiunile realizate nemijlocit de instituțiile responsabile se indică mijloacele financiare alocate și aprobate în bugetul anual. De asemenea, se indică cheltuielile reale bugetate, care au fost incluse în rapoartele financiare. În cazul în care acțiunea se realizează cu alocări suplimentare suportului bugetar, se indică și se descrie natura asistenței primite în scopul realizării acțiunii respective și donatorul și/sau partenerul de dezvoltare participant;
- 6) în coloana 6: raportarea detaliată pentru fiecare acțiune în parte și pe fiecare din indicatorii setați pentru acțiuni; - pentru fiecare acțiune va fi setat unul din statutele prestabilite: **„Realizat”**, **„Parțial realizat”**, **„Nerealizat”**. În cazul raportului anual, pentru acțiunile nerealizate sau care sunt în proces de realizare și care presupun un efort considerabil pentru a le finaliza, pe marginea căroră s-a decis a fi transferate spre realizare în anul următor, la statut se va adăuga sintagma **„Transferat pentru anul următor”**.

Riscurile care au apărut în procesul de implementare a activităților setate în Planul de acțiuni și activitățile de control aplicate

Întrucât pentru fiecare din obiectivele stabilite în planul anual de acțiuni al instituției au fost identificate riscurile care pot apărea în procesul de realizare a acestora, în raportul trimestrial, semestrial și anual de implementare a planului de acțiuni al instituției, vor fi expuse informații care se referă la riscurile care au afectat implementarea cu succes a obiectivelor și acțiunilor setate în Planul anual de acțiuni al instituției publice, ținând cont de:

- lecțiile învățate în urma implementării planului de acțiuni;
- rapoartele elaborate de către instituțiile internaționale și partenerii de dezvoltare pe marginea activităților realizate de instituția publică;

- conjunctura politică, socială, economică și de mediu în momentul elaborării raportului trimestrial, semestrial și anual de activitate – 1- 2 pagini.

Concluzii și activități ulterioare

La acest capitol vor fi specificate constatările, concluziile și lecțiile învățate pe parcursul implementării planului de acțiuni și vor fi menționate acțiunile care vor fi întreprinse de instituție întru realizarea misiunii sale pentru anul viitor. Inclusiv vor fi specificate concluziile cheie pe marginea aspectelor de control intern managerial – 1-2 pagini.

Anexe

Anexele se inserează la sfârșitul raportului de progres și, în mare parte, conține informații care completează cele expuse în raportul de progres, dar care sunt prea voluminoase sau care distrag atenția pentru a le include în corpul principal al raportului. Anexele pot consta din figuri, tabele, date brute etc.

**Lista instituțiilor medico-sanitare publice, care vor asigura funcționarea laboratorului
microbiologic 24/24 ore și 7/7 zile pe săptămână**

- 1) IMSP Spitalul Clinic Republican „Timofei Moșneaga” ;
- 2) IMSP Institutul Mamei și Copilului;
- 3) IMSP Institutul de Medicină Urgentă;
- 4) IMSP Institutul Oncologic;
- 5) IMPS Institutul de Neurologie și Neurochirurgie „Diomid Gherman”;
- 6) IMSP SCBI „Toma Ciorbă”;
- 7) IMSP Spitalul Clinic Municipal „Sfânta Treime”;
- 8) IMSP Spitalul Clinic Municipal de Copii Nr. 1;
- 9) IMSP Spitalul Clinic Municipal de Boli Contagioase de Copii;
- 10) IMSP Spitalul Clinic Bălți.